

PLAN PRACY

HISTORIA SZKOŁA PODSTAWOWA KLASA 6

do programu „Wczoraj i dziś” (uwzględnia zapisy podstawy programowej z 2017 r. oraz zmiany z 2024 r., wynikające z uszczuplonej podstawy programowej).

KLASA VI			
Temat	Materiał nauczania	Odniesienia do podstawy programowej. Uczeń:	Liczba godzin
Rozdział I: Narodziny nowożytnego świata			
1. Wielkie odkrycia geograficzne	– przyczyny wielkich odkryć geograficznych – wyprawy odkrywcze Krzysztofa Kolumba, Ameriga Vespucciego, Bartłomieja Diaza, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana – budowa okrętów i przyrządy nawigacyjne używane na przełomie XV i XVI wieku – znaczenie terminów: <i>karawany, tubylcy, kompas, astrolabium, karawela, wielkie odkrycia geograficzne</i>	– wyjaśnia przyczyny i ocenia wpływ odkryć geograficznych na życie społeczno-gospodarcze i kulturowe Europy oraz Nowego Świata (VIII.1) – umieszcza w czasie i przestrzeni wyprawy Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana (VIII.2)	1
2. Skutki odkryć geograficznych	– Ameryka przed przybyciem Europejczyków – Majowie i ich osiągnięcia – cywilizacja Azteków – imperium Inków i ich osiągnięcia – podbój Nowego Świata i wyniszczenie cywilizacji prekolumbijskich – działalność konkwistadorów: Hernána Corteza i Francisca Pizarra – powstanie kolonii w Ameryce – skutki wielkich odkryć geograficznych dla mieszkańców Europy – znaczenie terminów: <i>cywilizacje prekolumbijskie, Majowie, Aztekowie, Inkowie, konkwistador, kolonia, plantacja</i>	– [...] ocenia wpływ odkryć geograficznych na życie społeczno-gospodarcze i kulturowe Europy oraz Nowego Świata (VIII.1)	1
3. Renesans –	– humanistyczna wizja	– rozpoznaje	1

narodziny nowej epoki	świata – powrót do antycznych wzorców – narodziny renesansu – Leonardo da Vinci jako człowiek wszechstronny – Erazm z Rotterdamu jako przykład humanisty – dokonania Mikołaja Kopernika – Jan Gutenberg i przełomowe znaczenie wynalezienia druku – znaczenie terminów: <i>humanizm, antyk, renesans (odrodzenie), druk, zecer, introligator</i>	charakterystyczne cechy renesansu europejskiego (IX.1)	
4. Kultura renesansu w Europie	– sztuka renesansowa i jej cechy charakterystyczne – Włochy jako kolebka renesansu – artyści renesansowi: Leonardo da Vinci, Michał Anioł i Rafael Santi oraz ich największe dzieła – katedra Santa Maria del Fiore jako przykład architektury renesansu – znaczenie terminów: <i>mecenat, fresk, pieta, arkada, krużganek, attyka, latarnia, kopuła</i>	– rozpoznaje charakterystyczne cechy renesansu europejskiego (IX.1)	1
5. Reformacja – czas wielkich zmian	– przejawy kryzysu w Kościele katolickim na przełomie XV i XVI wieku – wystąpienie Marcina Lutra – rozwój reformacji – narodziny kalwinizmu – pokój w Augsburgu – skutki reformacji w polityce, edukacji i kulturze – znaczenie terminów: <i>odpust, teologia, reforma, reformacja, celibat, luteranizm, kalwinizm, protestantyzm, zbór, pastor</i>	– wymienia przyczyny i następstwa reformacji, opisuje cele i charakteryzuje działalność Marcina Lutra i Jana Kalwina (IX.2)	1
6. Kontrreformacja	– zwołanie soboru trydenckiego – reformy Kościoła	– charakteryzuje reformę Kościoła katolickiego (IX.3)	1

	katolickiego – zakon jezuitów i jego działalność – wojna trzydziestoletnia i pokój westfalski między katolikami, luteranami oraz kalwinistami – znaczenie terminów: <i>sobór, heretyk, seminarium duchowne, indeks ksiąg zakazanych, inkwizycja, kontrreformacja, Towarzystwo Jezusowe (jezuici), kolegium, nuncjusz, kalendarz gregoriański</i>		
Powtórzenie i sprawdzian			2
Rozdział II: W Rzeczypospolitej szlacheckiej			
1. Demokracja szlachecka	– prawa i obowiązki szlachty – znaczenie konstytucji <i>Nihil novi</i> – zasady funkcjonowania demokracji szlacheckiej – sejm walny i jego znaczenie dla kraju – podział szlachty pod względem majątkowym – znaczenie terminów: <i>szlachta, herb, przywilej, pospolite ruszenie, demokracja szlachecka, sejm walny, sejmik ziemski, królewszczyzny, magnateria, średnia szlachta, szlachta zagrodowa, gołota</i>	– charakteryzuje rozwój monarchii stanowej i uprawnień stanu szlacheckiego (do konstytucji <i>nihil novi</i>) (VII.7)	1
2. W folwarku szlacheckim	– rozwój folwarków pańszczyźnianych – najważniejsze elementy folwarku szlacheckiego – spław rzeczny Wisłą do Gdańska – rozwój ekonomiczny Gdańska – uprzywilejowana pozycja szlachty w gospodarce (przywilej piotrkowski z 1496 roku)	– opisuje model polskiego życia gospodarczego w XVI w. (IX.5)	1

	– znaczenie terminów: <i>folwark, dwór, pańszczyzna, lamus, splaw rzeczny, spichlerz, szkuta</i>		
3. W czasach ostatnich Jagiellonów	– ostatnia wojna z Krzyżakami – hołd pruski i jego skutki – znaczenie terminów: <i>ruch egzekucyjny, rozejm, hołd lenny</i>	– wyjaśnia okoliczności powstania Prus Książęcych (IX.4)	1
4. Odrodzenie na ziemiach polskich	– humanizm w Polsce – złoty wiek kultury polskiej – twórczość Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego – publicystyka na przykładzie pism Andrzeja Frycza Modrzewskiego – tłumaczenie Biblii na język polski – przebudowa Wawelu w stylu renesansowym – Mikołaj Kopernik, jego przełomowe odkrycie i naśladowcy – znaczenie terminów: <i>złoty wiek, krużganek, paż, arras, układ geocentryczny, układ heliocentryczny</i>	– rozpoznaje charakterystyczne cechy renesansu europejskiego (IX.1) – przedstawia największe osiągnięcia polskiego renesansu i reformacji; rozpoznaje obiekty sztuki renesansowej we własnym regionie (IX.7)	1
5. Rzeczpospolita Obojga Narodów	– przyczyny zawarcia unii lubelskiej (z uwzględnieniem wojny o Inflanty) – sejm w Lublinie i jego postanowienia – Rzeczpospolita Obojga Narodów – ustrój i organy władzy – Rzeczpospolita Obojga Narodów jako państwo wielonarodowe i wielowyznaniowe – znaczenie terminów: <i>unia realna</i>	– przedstawia okoliczności zawarcia unii realnej pomiędzy Polską a Litwą (1569) i jej główne postanowienia (IX.7)	1
6. „Państwo bez stosów”	– Rzeczpospolita Obojga Narodów państwem wieloetnicznym i wielowyznaniowym – rozwój protestantyzmu na ziemiach polskich	– charakteryzuje stosunki wyznaniowe i narodowościowe w Rzeczypospolitej; wyjaśnia główne założenia konfederacji	1

	– konfederacja warszawska i jej postanowienia – pojęcie tolerancji religijnej – rozwój reformacji na ziemiach polskich – przykłady świątyń różnych religii i wyznań na ziemiach polskich, – znaczenie terminów: <i>innowierca, konfederacja, „państwo bez stosów”, arianie, cerkiew, synagoga</i>	warszawskiej (X.1)	
7. Pierwsza wolna elekcja	– okoliczności wygaśnięcia dynastii Jagiellonów – zasady przeprowadzenia elekcji króla – pierwsza wolna elekcja i wybór Henryka Walezego – <i>Artykuły henrykowskie i pacta conventa</i> – znaczenie wolnych elekcji dla funkcjonowania Rzeczypospolitej Obojga Narodów – znaczenie terminów: <i>bezkrólewie, interrex, prymas Polski</i>	– wyjaśnia okoliczności uchwalenia artykułów henrykowskich i przedstawia zasady wolnej elekcji (X.2)	1
Powtórzenie i sprawdzian			2
Rozdział III: W obronie granic Rzeczypospolitej			
1. Wojny z Rosją	– Anna Jagiellonka i Stefan Batory władcami Rzeczypospolitej – wojna z Moskwą o Inflanty i ziemię połocką – dymitriady – bitwa pod Kłuszynem i zajęcie Kremla – hołd złożony przez cara Szujskiego królowi Rzeczypospolitej – postać hetmana Stanisława Żółkiewskiego – Wazowie na tronie polskim – pokój w Polanowie – znaczenie terminów: <i>Siedmiogród, piechota wybraniecka, hetman,</i>	– wyjaśnia główne przyczyny wojen Rzeczypospolitej z Rosją [...] (XI.1)	1

	<i>samozwaniec, kreml, bojar</i>		
2. Początek wojen ze Szwecją	– konflikt o tron szwedzki między przedstawicielami dynastii Wazów – konflikt o Inflanty ze Szwecją – bitwa pod Kircholmem – postać Jana Karola Chodkiewicza – wojna o ujście Wisły i bitwa pod Oliwą – rozejmy w Starym Targu i Sztumskiej Wsi – husaria (znaczenie, uzbrojenie, sposób walki) – znaczenie terminów: <i>cło, husaria</i>	– wyjaśnia główne przyczyny wojen Rzeczypospolitej z [...] Szwecją [...] (XI.1)	1
3. Powstanie Chmielnickiego	– Kozacy zaporoscy i rejestr kozacki – uzbrojenie wojsk kozackich – działania magnaterii na ziemiach ruskich – wybuch i przebieg powstania Chmielnickiego – bitwa pod Beresteczkiem – interwencja Rosji i utrata lewobrzeżnej Ukrainy – skutki powstania Chmielnickiego – znaczenie terminów: <i>Dzikie Pola, Zaporozże, Kozacy, Kozaczyzna, żold, grekokatolicy, chan, oseledec, buława</i>	– wyjaśnia główne przyczyny wojen Rzeczypospolitej z Rosją [...] (XI.1) – wyjaśnia przyczyny, cele i następstwa powstania Bohdana Chmielnickiego na Ukrainie (XI.2)	1
4. Potop szwedzki	– najazd szwedzki na Rzeczpospolitą – postawy szlachty i magnaterii wobec najazdu – postanowienia pokoju w Oliwie – skutki potopu szwedzkiego: gospodarcze (spustoszenie majątków szlacheckich) i kulturalne (grabieże i zniszczenia) – znaczenie terminów: <i>pikinier, muszkieter</i>	– omawia znaczenie potopu szwedzkiego (XI.3)	1
5. Wojny z Turcją	– konflikt o wpływy w Mołdawii: bitwy pod	– wyjaśnia główne przyczyny wojen	1

	Cecorą i pod Chocimiem – wojna z Turcją w 1672 roku – pokój w Buczacu – Jan III Sobieski królem Rzeczypospolitej – zwycięstwo pod Chocimiem – odsiecz wiedeńska – pokój polsko-turecki – znaczenie terminów: <i>imperium osmańskie, sultan, jasyr, janczarzy, haracz, wielki wezyr, ekspansja</i>	Rzeczypospolitej z [...] Turcją (XI.1)	
6. Kryzys Rzeczypospolitej	– skutki wojen w XVII wieku (straty terytorialne i ludnościowe, kryzys gospodarczy, upadek znaczenia miast) – <i>liberum veto</i> i upadek szlacheckiego parlamentaryzmu – skutki rokoszu Lubomirskiego – znaczenie terminów: <i>stulecie wojen, rokosz</i>	– dokonuje oceny następstw politycznych, społecznych i gospodarczych wojen w XVII wieku (XI.4)	1
7. Barok i sarmatyzm	– idee kultury barokowej – cechy stylu barokowego w architekturze, malarstwie i rzeźbie – wzorce architektury barokowej: kościół Il Gesù i pałac w Wersalu – barok w służbie Kościoła katolickiego – sztuka barokowa w Polsce – sarmatyzm – ideologia szlachty Rzeczypospolitej – strój sarmacki – znaczenie terminów: <i>ornament, putto, przepych, sanktuarium, kalwaria, gzyms, fasada, ambona, Sarmaci, żupan, kontusz, karabela, kształciczek</i>	– rozpoznaje charakterystyczne cechy kultury baroku, odwołując się do przykładów architektury i sztuki we własnym regionie (XI.5)	1
Powtórzenie i sprawdzian			2
Rozdział IV: Od absolutyzmu do republiki			
1. Monarchia absolutna we	– Edykt nantejski i jego konsekwencje	– charakteryzuje ustrój monarchii absolutnej na	1

Francji	– rządy Ludwika XIII – rola kardynała Richelieu w kształtowaniu się absolutyzmu francuskiego – rządy absolutne Ludwika XIV – rozwój gospodarki francuskiej – wpływ władzy absolutnej na rozwój nauki, sztuki i architektury (Wersal) – znaczenie terminów: <i>hugenoci, kardynał, arystokracja, Król Słońce, manufaktura, import, cła wewnętrzne</i>	przykładzie Francji Ludwika XIV (XII.1)	
2. Monarchia parlamentarna w Anglii	– przyczyny konfliktu między królem a angielskim parlamentem – przebieg i rezultat wojny domowej w Anglii – rola Olivera Cromwella w polityce republiki angielskiej – powrót do monarchii – ustrój monarchii parlamentarnej – utworzenie Wielkiej Brytanii – znaczenie terminów: <i>purytanie, nowa szlachta, rojaliści, republika, lord protektor, monarchia parlamentarna</i>	– charakteryzuje [...] oraz wymienia główne cechy monarchii parlamentarnej, wykorzystując informacje o ustroju Anglii (XII.1)	1
3. Oświecenie w Europie	– oświecenie jako „wiek rozumu” – oświeceniowe podejście do kwestii religii – krytyka rządów absolutnych – idea trójpodziału władzy Monteskiusza – rozwój nauki w XVIII wieku (matematyka, astronomia, fizyka, chemia, medycyna, biologia) – wybrane wynalazki epoki oświecenia – cechy sztuki klasycystycznej	– opisuje idee Oświecenia, podaje przykłady ich zastosowania w nauce, literaturze, architekturze i filozofii politycznej (XII.2)	1

	– znaczenie terminów: <i>oświecenie</i>, „<i>wiek światła</i>”, <i>ateizm</i>, <i>władza ustawodawcza</i>, <i>władza wykonawcza</i>, <i>władza sądownicza</i>, <i>Wielka encyklopedia francuska</i>, <i>maszyna parowa</i>, <i>Panteon</i>, <i>tympanon</i>, <i>kopuła</i>		
4. Nowe potęgi europejskie	– wzrost potęgi monarchii austriackiej, Królestwa Prus i Cesarstwa Rosyjskiego – reformy Piotra I: rozwój armii, administracji i floty – zmiany kulturowo-obyczajowe w Rosji – absolutyzm oświecony w Austrii – rozkwit militarny i gospodarczy Prus za panowania Fryderyka Wilhelma I i Fryderyka II – znaczenie terminów: <i>absolutyzm oświecony</i>	– charakteryzuje reformy oświeceniowe na przykładzie wybranego państwa (XII.3)	1
5. Stany Zjednoczone Ameryki	– osadnictwo europejskie w Ameryce Północnej – konflikt pomiędzy władzami brytyjskimi a mieszkańcami trzynastu kolonii amerykańskich – wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych – Polacy w wojnie o niepodległość Stanów Zjednoczonych (Tadeusz Kościuszko, Kazimierz Pułaski) – konstytucja Stanów Zjednoczonych i trójpodział władzy – znaczenie terminów: <i>bojkot</i>, <i>bostońskie picie herbaty</i>, <i>konstytucja</i>, <i>prezydent</i>, <i>Kongres</i>, <i>Izba Reprezentantów</i>	– omawia przyczyny i następstwa amerykańskiej wojny o niepodległość i ocenia jej rezultaty uwzględniając realizację idei oświeceniowych (XIV.1) – przedstawia wkład Polaków w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych. (XIV.2)	1
Powtórzenie i sprawdzian			2
Rozdział V: Upadek Rzeczypospolitej			
1. Rzeczpospolita pod rządami	– unia polsko-saska i jej skutki	– charakteryzuje i ocenia sytuację	1

Wettinów	– wielka wojna północna i wojna domowa w Rzeczypospolitej – sejm niemy i wzrost zależności Rzeczypospolitej od sąsiadów – podwójna elekcja Augusta III i Stanisława Leszczyńskiego – charakterystyka rządów Augusta II i Augusta III – znaczenie terminów: <i>konfederacja, sejm niemy, anarchia, epoka saska,</i>	wewnętrzną i międzynarodową Rzeczypospolitej w czasach saskich (XIII)	
2. Pierwszy rozbiór Polski	– okoliczności wyboru Stanisława Poniatowskiego na króla Rzeczypospolitej – reformy Stanisława Augusta Poniatowskiego (reforma monetarna, założenie Szkoły Rycerskiej) – okoliczności i skutki pierwszego rozbioru Rzeczypospolitej – postać Tadeusza Rejtana – reformy sejmu rozbiorowego, ustanowienie Komisji Edukacji Narodowej – znaczenie terminów: <i>Familia, Szkoła Rycerska, sejm rozbiorowy, Komisja Edukacji Narodowej</i>	– podaje przykłady działań służących naprawie państwa za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego [...] (XVI.1) – umiejscawia w czasie I [...] rozbiór Rzeczypospolitej i wskazuje na mapie zmiany terytorialne [...] (XVII.1)	1
3. Kultura polskiego oświecenia	– polska literatura oświeceniowa – narodziny Teatru Narodowego – mecenat Stanisława Augusta Poniatowskiego i obiady czwartkowe – sztuka klasycystyczna w Polsce (pałac Na Wodzie) – reforma szkolnictwa po pierwszym rozbiórze Polski (Komisja Edukacji Narodowej i Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych) – znaczenie terminów: <i>teatr narodowy, obiady</i>	– podaje przykłady działań służących naprawie państwa za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego, w tym osiągnięcia Komisji Edukacji Narodowej (XVI.1) – rozpoznaje charakterystyczne cechy polskiego oświecenia i charakteryzuje przykłady sztuki okresu klasycyzmu	1

	<i>czwartkowe, portyk, belweder, szkoła parafialna</i>	z uwzględnieniem własnego regionu (XVI.4)	
4. Sejm Wielki i Konstytucja 3 maja	– okoliczności zwołania Sejmu Wielkiego – reformy wprowadzone przez Sejm Wielki – postanowienia Konstytucji 3 maja – zawiązanie konfederacji targowickiej – wojna polsko-rosyjska w 1792 roku – drugi rozbiór Polski – znaczenie terminów: <i>Sejm Wielki, Straż Praw, konfederacja targowicka, detronizacja, emigracja</i>	– umiejscawia w czasie obrady Sejmu Wielkiego oraz uchwalenie Konstytucji 3 maja; wymienia reformy Sejmu Wielkiego oraz najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja (XVI.2) – przedstawia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i wyjaśnia jej znaczenie (XVI.3) – sytuje w czasie [...] II [...] rozbiór Rzeczypospolitej i wskazuje na mapie zmiany terytorialne po każdym rozbiórze (XVII.1)	1
5. Powstanie kościuszkowskie i trzeci rozbiór Polski	– okoliczności wybuchu powstania kościuszkowskiego – przebieg powstania (zwycięstwo pod Raławicami, Uniwersał połaniecki, bitwa pod Maciejowicami, rzeź Pragi) – trzeci rozbiór Polski – przyczyny utraty niepodległości – znaczenie terminów: <i>naczelnik, insurekcja, kosynierzy, uniwersał</i>	– sytuje w czasie [...] III rozbiór Rzeczypospolitej i wskazuje na mapie zmiany terytorialne po każdym rozbiórze (XVII.1) – przedstawia przyczyny i skutki powstania kościuszkowskiego (XVII.2) – rozróżnia przyczyny wewnętrzne i zewnętrzne upadku Rzeczypospolitej (XVII.3)	1
Powtórzenie i sprawdzian			2
Rozdział VI: Rewolucja francuska i okres napoleoński			
1. Rewolucja francuska	– sytuacja ekonomiczna i społeczno-polityczna Francji pod rządami Ludwika XVI	– omawia główne przyczyny wielkiej rewolucji francuskiej i ocenia jej rezultaty,	1

	– przyczyny wybuchu rewolucji francuskiej – początek rewolucji francuskiej – uchwalenie Deklaracji praw człowieka i obywatela – wprowadzenie monarchii konstytucyjnej – znaczenie terminów: <i>Stany Generalne, stan pierwszy, stan drugi, stan trzeci, burżuazja, Zgromadzenie Narodowe, Konstytuanta, monarchia konstytucyjna</i>	uwzględniając realizację idei oświeceniowych (XV)	
2. Republika Francuska	– obalenie monarchii we Francji i proklamowanie republiki – terror jakobiński – upadek jakobinów i powołanie dyktatoratu – rządy dyktatoratu – znaczenie terminów: <i>republika, gilotyna, radykalizm, jakobini, terror, dyktatorat</i>	– omawia główne przyczyny wielkiej rewolucji francuskiej i ocenia jej rezultaty, uwzględniając realizację idei oświeceniowych (XV)	1
3. Epoka Napoleona Bonapartego	– zamach stanu i obalenie dyktatoratu przez Bonapartego – Napoleon jako pierwszy konsul – powstanie Cesarstwa Francuskiego – zwycięstwa Napoleona nad Prusami, Austrią i Rosją – pokój w Tylży i wprowadzenie blokady kontynentalnej – armia Napoleona Bonapartego – znaczenie terminów: <i>korupcja, zamach stanu, konsulat, pierwszy konsul, Związek Reński, bagnety, karabin skalkowy, grenadier, masakry</i>	– charakteryzuje przemiany polityczno-ustrojowe i społeczno-gospodarcze w Europie w okresie napoleońskim (XVIII.1)	1
4. Upadek Napoleona	– wyprawa Napoleona na Rosję i jej skutki – kampania 1813 roku i	– charakteryzuje przemiany polityczno-ustrojowe i społeczno-	1

	bitwa pod Lipskiem – detronizacja Napoleona i zesłanie na Elbę – znaczenie terminów: <i>Wielka Armia, taktyka spalonej ziemi, „bitwa narodów”</i>	gospodarcze w Europie w okresie napoleońskim (XVIII.1)	
5. Legiony Polskie we Włoszech	– losy Polaków po III rozbiorze – emigracja do Francji – zorganizowanie Legionów Polskich we Włoszech przez generała Jana Henryka Dąbrowskiego – stosunki społeczne w Legionach Polskich – okoliczności powstania <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> – walki Legionów Polskich – wyprawa na San Domingo – znaczenie terminów: <i>emigracja, legion, mazurek</i>	– ocenia postawy Polaków wobec Napoleona i stosunek Napoleona do sprawy polskiej (XVIII.2)	1
6. Księstwo Warszawskie	– zwycięstwa Napoleona nad Austrią i Prusami – powstanie w Wielkopolsce w 1806 roku – pokój w Tylży: okoliczności powstania i zasięg terytorialny Księstwa Warszawskiego – armia Księstwa Warszawskiego i udział Polaków w kampaniach Napoleona (bitwa pod Somosierrą) – postać księcia Józefa Poniatowskiego – wojna z Austrią i poszerzenie granic Księstwa Warszawskiego – udział Polaków w wyprawie na Rosję i bitwie pod Lipskiem – likwidacja Księstwa Warszawskiego – mit napoleoński – znaczenie terminów: <i>szwoleżerowie</i>	– ocenia postawy Polaków wobec Napoleona i stosunek Napoleona do sprawy polskiej (XVIII.2)	1
Powtórzenie i sprawdzian			2

